

Pregledni
rad

UDK 949.713/.715«1403/1413»

Dubravko Lovrenović

HRVOJE VUKČIĆ HRVATINIĆ I SPLITSKA KOMUNA 1403—1413*

Srednjovjekovna bosanska država i splitska komuna održavale su kroz čitav srednji vijek žive i mnogostruke veze. U višestoljetnom istorijskom razvoju dva puta je u splitskoj komuni uspostavljena bosanska vlast — najprije u ljeto 1390, a potom u jesen 1403. godine. Uprava bosanskog kralja Tvrtka I trajala je kratko, svega devet mjeseci — dok se vlast hercega Hrvoja Vukčići održala skoro punih deset godina.

Uspostava Hrvojeve vlasti u Splitu ima svoju predistoriju koju otkriva njegovo stalno interesovanje za ovu dalmatinsku komunu. Još 1398, zajedno sa cetinskim knezom Ivanišom Nelipčićem, upleo se u sukobe pučana i plemića koji su potresli Split i najavio svoje učešće u predstojećim događajima.¹⁾ Hrvoja i splitsku komunu obrzno su ti događaji odveli u suprotne političke tabore, jer se u ugarsko-hrvatskoj dinastičkoj krizi on opredijelio za napuljskog kralja Ladislava, dok je komuna priznala Sigismunda Luksemburškog. Kada je Hrvoja 1401. agitirao u Dalmaciji za Ladislava jedino Splitsani su mu pružili otpor, osvojivši čak njegov Omiš. Hrvojeve kombinacije da uz pomoć Mlečana i Dubrovčana ponovo zadobije Omiš,²⁾ pokazuju da je položaj komune tada bio potpuno stabilan. Da se

*) Prerađeni tekst referata s IX kongresa istoričara Jugoslavije, održanog u Prištini 29. i 30. septembra 1987.

¹⁾ I. Lucić, Povijesna svjedočanstva o Trogiru (Prevod J. Stipićića, II, Čakavski sabor, Split, 1979, 809 (Lucić, Povijesna svjedočanstva, II).

²⁾ F. Šišić, Vojvoda Hrvoja Vukčić Hrvatinić i njegovo doba (1350—1416), MH, Zagreb, 1902, 142—143 (Šišić, Hrvoje).

naposljetku, krajem 1402, nije s flotom pojavio napuljski zapovjednik Alojzije Aldemarisko, teško da bi Hrvoje sam slomio otpor Splićana. Ali i tada, bez obzira na njegovo direktno prisustvo, komuna je priznala napuljsku vlast. I bosanski kralj Ostoja je svojim držanjem išao Splićanima na ruku, jer kako drugačije shvatiti da im je svojim privilegijem od 15. XII 1402. osigurao poštivanje starih prava. Ostoja i Hrvoje su, očigledno, različito shvatali svoje uloge u tadašnjim zbivanjima. Bosanski kralj je čak nastojao preko Hrvoja posredovati u sukobu između Splićana i cetinskog kneza Nelipčića.³⁾ Ali, veliki bosanski vojvoda imao je svoj potpuno nezavistan stav. Djelujući iz drugog plana, širio je svoj uticaj u komuni. Sredstva prisile zamijenio je diplomatskim sredstvima. Već u martu 1403. Splićani su ga, zajedno sa sinom Balšom, imenovali svojim plemićem i darovali mu imanje na Gričama.⁴⁾ Izraz ovakve klime je i imenovanje Ivaniša Nelipčića za doživotnog splitskog kneza 11. aprila 1405.⁵⁾ U maju iste godine Nelipčić se nalazio na ovom položaju.⁶⁾ Ladislavljevo krunisanje u Zadru, augustu 1403, usmjerilo je događaje u drugom pravcu. Septembra 1403, splitskim knezom bio je imenovan Alojzije Aldemarisko.⁷⁾ Ovaj čin objašnjava Ladislavljevu namjeru da nad Splitom, u kojem je još bila jaka struja sklona prihvatanju Sigismundove vlasti, uspostavi neposrednu kontrolu. Moglo je izgledati da je u tome i uspio, jer su se Splićani i 13. oktobra 1403. izjašnjavali za Ladislava. Tada još ništa nije ukazivalo na promjenu koja bi im nametnula Hrvoja. To se desilo tek Ladislavljevim povlačenjem iz Dalmacije. Početkom novembra 1403, najvjerovatnije u Splitu, napuljski kralj dodijelio je Hrvoju titulu splitskog hercega.⁸⁾

Splitska komuna dospjela je ovim činom pod direktni utjecaj velikog bosanskog vojvode i bila uklopljena u njegov jedinstveni teritorij, koji se sada prostirao od južnih granica Ugarsko-Hrvatskog Kraljevstva do Jadranskog mora.⁹⁾ Njegovu zapadnu granicu činila je linija povučena od Vrbaškog Grada na sjeveru do Vrane

³⁾ E. Malyusz, Zsigmondkori okleveltar, II/I, Budapest, 1956, 244—245.

⁴⁾ F. Šišić, Nekoliko isprava iz početka XV stoljeća, *Starine*, 39, Zagreb, 1938, 201—202 (Šišić, Nekoliko isprava); S. Ljubić, Poviestnička istraživanja o Hrvoji, velikom bosanskom vojvodi i spljetskom hercegu, *Rad JAZU*, 26, Zagreb, 1874, 81.

⁵⁾ Nelipčićeva aktivnost u Dalmaciji bila je tada potpuno uklopljena u okvir Hrvojevih nastojanja da na ovom području uspostavi svoju vlast. O tome vidi: D. Lovrenović, Cetinski knez Ivaniš Nelipčić u političkim previranjima u Dalmaciji krajem XIV i tokom prvih decenija XV stoljeća, *Prilozi, Institut za istoriju, Sarajevo*, 1986, 205—207.

⁶⁾ *Bullettino di archeologia e storia dalmata*, XII, Spalato, 1889, 159—160; Šišić, Nekoliko isprava, 201—202.

⁷⁾ *Bullettino* XII, 160; Lucić, Povijesna svjedočanstva, II, 834.

⁸⁾ Šišić, Hrvoje, 165—166.

⁹⁾ L. Thalloczö, Povijest (banovine, grada i varoši) Jajca 1450—1527, Zagreb, 1916. (Thalloczy, Povijest Jajca); Šišić, Hrvoje, 166.

i Skradina na jugu, a istočnu od Vrbaškog Grada do Drijeva na Neretvi.¹⁰⁾

Uspostavom vlasti u Splitu Hrvoje se pojavio u novoj ulozi. Ona se ogledala, prvenstveno, u Hrvojevoj herceškoj tituli. U čitavoj tadašnjoj Evropi herceška titula imala je »... jasno značenje i precizno određeno mesto, dolazila je odmah posle kraljevske«.¹¹⁾ Nameće se pitanje: zašto je Ladislav Hrvojevu hercešku titulu vezao upravo za Split? Nije li ga u tome rukovodilo i saznanje da se Split krajem prošlog stoljeća, također, nalazio pod bosanskom vlašću, što bi Hrvoja stavljalo u položaj legitimnog nasljednika bosanskog kralja Tvrtka I. Ne treba odbaciti ni mogućnost da je ovaj potez napuljskog kralja bio podstaknut i stavom Rimske kurije koja mu je pružala obilatu pomoć u stjecanju ugarsko-hrvatske krunice. Za dugoročne interese Kurije u Bosni Hrvojevo imenovanje splitskim hercegom moglo je imati pozitivan utjecaj. Bez obzira na konačan odgovor, neosporno je da su Hrvoja kao splitskog hercega priznavali svi politički činioci sa kojima je dolazio u dodir (Venecija, Dubrovnik, Ugarska, Firenca, dalmatinske komune).

Prema Talocijevom tumačenju, Hrvojeva herceška titula ostavila je u Bosni zanimljiv trag. Jedno uzvišenje kod Jajca, pod imenom »Ercegovina«, čuva uspomenu na period Hrvojevog splitskog herceštva.^{11a)}

Odnos Hrvoja i komune je odnos uzajamnog djelovanja. Dok je, s jedne strane, Hrvatinić postao apsolutni gospodar komune,¹²⁾ ona je, s druge strane, »osvojila« novog gospodara svojim višim kulturnim normama.

Od svih dalmatinskih komuna koje su početkom XV stoljeća priznale novo političko vrhovništvo, Split je, sa Hrvojevom dominacijom između 1403. i 1413, doživio najveće promjene. Gradska autonomija jednostavno je bila zbrisana. U utvrđenje, što ga je podigao Ladislav Napuljski, smjestio je Hrvoje svoju posadu. Na polažaj splitskog kneza on dovodi ljude svoga povjerenja — rođaka Petricu Jurjevića iz Vrbasa od 1403. do 1408. i Cvitka Tolihnića iz Rame od 1408. do 1413. Pored njih, još poneki Bosanac se našao na čelu splitske komune: 20. marta 1405. spominje se »miles« Rauf Dragović

¹⁰⁾ S. Ćirković, Istorija srednjovekovne bosanske države, SKZ, Beograd, 1964, 217 (Ćirković, Istorija Bosne).

¹¹⁾ S. Ćirković, Herceg Stefan Vukčić — Kosača i njegovo doba, Naučno delo, Beograd, 1964, 107.

^{11a)} Thalloczy, Povijest Jajca, 69, nap. 1.

¹²⁾ Kako su Splitsani doživljavali Hrvojevu upravu pokazuje njihova odluka iz ljeta 1413, u vrijeme kada su nastojali zbaciti bosansku vlast, »... da se za oslobađanje od ropstva Faraonova sagradi crkva s imenom sv. Vitala«. V. Klaić, Povijest Hrvata od najstarijih vremena do svršetka XIX stoljeća, III, MH, Zagreb, 1972, 81.

iz Sane,¹³⁾ kome Dubrovčani par dana kasnije čestitaju »... što je postao knez u Splitu.«¹⁴⁾

I način rada gradskog vijeća bitno je izmijenjen. Ukinut je postupak tajnog glasanja i uvedeno izjašnjavanje ustajanjem i »živim glasom.«¹⁵⁾ Ovakav način rada vijeća uveliko podsjeća na funkcionisanje bosanskog državnog sabora. Vjerovatno je određena uloga u upravljanju komunom pripala i »protovestijaru« Mikou, koji se 5. maja 1412. spominje uz kneza Cvitka Tolihnića.¹⁶⁾ Zvanje protovestijara (dvorskog ministra finansija), koje je Bosna, za vrijeme Tvrtka I, preuzela od Srbije, preneseno je i u Split. Tu nalazimo i Hrvojevog župana (»Juppanus domini ducis Spalcti«), kako zemlje svoga gospodara daje u zakup.¹⁷⁾

Kršenje splitske autonomije ogledalo se i u drugim Hrvojevim postupcima. Preuzimanjem vlasti izgadio je Hrvoje stari sukob između »unutrašnjih i vanjskih« Splićana. Sporazum je, na njegovo insistiranje, bio sklopljen 4. novembra 1403, u Dilatu »... blizu nadbiskupova kaštela...« Nakon nekoliko dana proglašeni su u Velikom vijeću plemićima svi oni koji su bili pomenuti u mirovnom ugovoru.¹⁸⁾ Koliko je i ovaj Hrvojev potez odudarao od ustaljenih komunalnih normi najbolje pokazuje činjenica da se gradskim plemićem moglo postati u strogo određenim okolnostima sankcioniranim i Splitskim statutom.¹⁹⁾ Na sjednici Velikog vijeća, 8. decembra 1403, herceg je, od 45 prisutnih vijećnika, iznuđio »jednoglasnu« odluku kojom je u svoju neposrednu nadležnost preuzeo i finansije splitske komune.

Hrvatinić je, kako se po svemu vidi, uveo u splitsku komunu »okupacionu upravu«. Međutim, veze uspostavljene sa Splitom odredile su čitav niz vrlo specifičnih promjena u Hrvojevom ponašanju. Jedna od njih je prihvatanje katoličkog obreda.

Za razliku od njegove braće, Vuka i Dragiša, koji su se krajem XIV stoljeća deklarirali kao katolici, Hrvoje Vukčić se, po svoj prilici, opredijelio za crkvu bosansku. U to vrijeme on je bio

¹³⁾ G. Novak, *Povijest Splita*, I, MH, Split, 1957, 312 (Novak, *Povijest Splita*, I).

¹⁴⁾ Lj. Stojanović, *Stare srpske povelje i pisma*, I/1, Beograd—Sremski Karlovci, 1929, 480—481.

¹⁵⁾ Lucić, *Povijesna svjedočanstva*, II, 840—841; Novak, *Povijest Splita*, I, 231; Šišić, *Hrvoje*, 167.

¹⁶⁾ *Historijski arhiv u Zadru (HAZ)*, *Splitski arhiv (SA)*, IIIa, 11/E, 127', 5. V 1412.

¹⁷⁾ HAZ, SA, XIII, 29/1, 225, 2. VI 1409; HAZ, SA, V, 16/1, 48, 1. XII 1412. Up. V. Rismundo, *Registar splitskog notara Jakova de Penna (1411—1412)*, *Grada i prilozi za povijest Dalmacije, Izdanje historijskog arhiva u Splitu*, VIII, Split, 1974, 8, 37.

¹⁸⁾ Lucić, *Povijesna svjedočanstva*, II, 839—840; Novak, *Povijest Splita*, I, 229.

¹⁹⁾ T. Raukar, *Komunalna društva u Dalmaciji u XIV stoljeću*, *Historijski zbornik*, 33—34 (1), Zagreb, 1980—81, 180—183.

oženjen, najvjerojatnije, nekom Bosankom, sa kojom je imao »prirodnog« sina Baššu, I u julu 1403. za Hrvoja se govorilo da je pataren («... Homo ipse patarenus est...»²⁰⁾

Narednih godina nastupa promjena. Istina, ona se ne dešava odjednom i naglo, već postepeno, gotovo s oklijevanjem. O tome najbolje govore dva rukopisa namijenjena različitim kulturnim miljeima, koje Hrvoje poručuje u Splitu. Radi se o Hvalovom rukopisu i Hrvojevom misalu. Prva knjiga, koja je po svom postanku starija, pisana je ćirilicom »... ot ruki Hvala krstjanina... v dni episkupstva i nastavnika i svršitelja crkvi bosanskoj deda Radomira...«, a druga glagoljicom »... po zakonu rimskom blaženog Petra i Pavla crkve rimskog dvora«²¹⁾ Dok Hvalov rukopis odražava Hrvojeva stara shvatanja, Misal već jasno svjedoči o promjeni koja je nastupila. Uostalom, i minijaturisti Hvalovog rukopisa, prema novijim istraživanjima, pripadali su katoličkoj crkvi.²²⁾

Po svemu izgleda da je herceg Hrvoje poručio Misal u vrijeme kada je bilo aktuelno pitanje njegovog oficijelnog prihvatanja katolicizma.²³⁾ Izradom Misala Hrvoje Vukčić želio je pružiti konkretan dokaz o svom vjerskom uvjerenju. Nije ga bez razloga sam papa već u martu 1405. nazivao svojim »... ljubljenim sinom«²⁴⁾ Vrijeme izrade Misala 1407 — 1408. poklapa se s Hrvojevim uvrštavanjem među članove novoosnovanog viteškog Zmajevog reda. Splitški herceg se tada mogao deklarirati samo kao katolik, jer su članovi ovog reda bili obavezni da progone heretike.²⁵⁾

I u Bosni Hrvoje nastupa kao katolik. Misal je poklonio nekoj bosanskoj crkvi.²⁶⁾ U Jajcu, glavnom Hrvojevom sjedištu, izgrađen je samostan najkasnije do 1416.²⁷⁾ Kao gospodar grada, Hrvoje Vukčić morao je dati saglasnost za podizanje ovakvog objekta. Čiro

²⁰⁾ Šišić, Nekoliko isprava, 217—218.

²¹⁾ V. J. Đurić, Minijature Hvalovog rukopisa, *Istorijski glasnik* 1—2, Beograd, 1957, 51.

²²⁾ Isto, 45—46.

²³⁾ Isto, 48. Prije skoro 100 godina iznesena je hipoteza da su omiški franjevci poklonili ovu knjigu Hrvoju da bi ga pridobili za katoličanstvo («... ab Almissanis Franciscanis, qui sub Hervoia patrono fuerunt, ei oblatum est, argumentum ad Hervoiaie fidem catholicam comprobandum adferri potest.») V. Jagić — L. Thalloczy — F. Wickhoff, *Missale glagoliticum Hervoiaie ducis Spalatensis, Vindobonae, 1891, 75.* Ovo mišljenje je uveliko osporavano ali je ono zanimljivo kao ilustracija opšte atmosfere da se Hrvoje prevede u katoličanstvo.

²⁴⁾ L. Thalloczy, *Studien zur Geschichte Bosniens und Serbiens im Mittelalter*, München und Leipzig, 1914, 135—136.

²⁵⁾ J. Kujundžić, *Srednjovjekovne crkve u Jajcu*, *Dobri pastir*, XXI—XXII, Sarajevo, 1972, 282.

²⁶⁾ *Poviest hrvatskih zemalja Bosne i Hercegovine od najstarijih vremena do godine 1463, I*, (V. Vrana), Napredak, Sarajevo, 1942, 800.

²⁷⁾ Đ. Basler, *Katolička crkva u Bosni pod konac srednjeg vijeka, Povijesnoteološki simpozij u povodu 500. obljetnice smrti bosanske kraljice Katarine*, Sarajevo, 1979, 28.

Truhelka argumentovano je zaključio da tzv. katakombe u Jajcu predstavljaju, zapravo, Hrvojevu porodičnu grobnicu.²⁸⁾ I ovaj, vrlo specifični, a po svoj prilici i usamljeni primjer načina gradnje porodične grobnice u srednjovjekovnoj Bosni približava Hrvoja katoličkim običajima sahranjivanja mrtvih.

Posljednja, i nazvažnija vijest koja rasvjetljava pitanje Hrvojeve konfesionalne opredijeljenosti sadržana je u pismu što ga je sam splitski herceg, braneći se od optužbi kralja Sigismunda, uputio 1413. kraljici Barbari. Između ostalog, pisao je Hrvoje: »Molim vas nadalje blaga kraljice, ne dajte da u starosti umrem u poganskom obredu i u nevjeri jer sam jedva i teško dočekao vrijeme da od poganskog obreda pređem na vjeru katoličku.²⁹⁾ » Sve upućuje na zaključak da je Hrvoje umro kao katolik. I svi Hrvatinići nakon njega redom su bili katolici. Hrvojevo herceštvo, pored drugih momenata, moglo je za tu orijentaciju imati značajnog utjecaja.

S novom titulom, pred Hrvoja su se postavili i novi zahtjevi. Ona je tražila drugačije forme ponašanja, ukusa i življenja. U katoličkoj sredini kakva je bila splitska, Hrvoje se neminovno morao prilagođavati važećim obrednim normama, kao što se svojevremeno prilagođavao i bosanski kralj Tvrtko I. Jer, Hrvoje Vukčić je od 1403, s novom vladarskom titulom, postao dio sredine u kojoj je pripadnost katoličkoj crkvi bila obavezna za sve njene punopravne članove. U dalmatinskoj komuni živio je svijet različitog jezika i porijekla. Katolička vjera bila je univerzalni element koji ga je objedinjavao.³⁰⁾

Motivi političke prirode bili su presudni za Hrvojevo prihvatanje katoličkog obreda. Porodična grobnica u Jajcu, s tipično krišćanskim simbolima, svjedoči da je on postao njegova trajna orijentacija.

Hrvoje usvaja i druge komunalne običaje. Jedan od njih je kovanje vlastitog novca. Tu se Hrvoje javlja kao nastavljajući ustaljene tradicije, jer je komuna i do ovoga vremena kovala sitan novac. Jedini među bosanskom vlastelom Hrvoje Vukčić je kovao srebrni novac u tri veličine: groše, dinare i poludinare. S jedne strane mone te nalazio se Hrvojev grb, a sa druge lik sv. Duje, zaštitnika splitske komune. Novi splitski herceg očigledno je vezivao porodične tradicije Hrvatinića sa tradicijama splitske komune. Legenda na

²⁸⁾ Č. Truhelka, Katakombe u Jajcu, *Glasnik Zemaljskog muzeja BiH*, I, 1892, 1—12; Isti, Kraljevski grad Jajce, Sarajevo, 1904, 57—61.

²⁹⁾ L. Thalloczy — S. Horvath, *Codex diplomaticus partium regno Hungariae adnexarum comitatum Dubicza, Orbasz et Szana, Bdp*, 1912, 147—150 G. Fejer, *Codex diplomaticus Hungariae ecclesiasticus ac civilis*, X/5, Buda, 1842, 384—387, Up. Ljubić, nav. djelo, 87—88.

³⁰⁾ O tome vidi: S. Ćirković, Problemi izučavanja etničkih odnosa u srednjem veku, *Prilozi*, XI—XII *Institut za istoriju, Sarajevo*, 1975/76, 267—271.

novcu glasila je: »MONETA CHERVOII DUCIS SPALETI«.³¹⁾ Nalazi Hrvojevog novca u Bosni (Jajce, Glamoč, Sarajevo)³²⁾ svjedoče da je kolao i na širem području. Odlukom trogirskog Vijeća od 5. novembra 1405. »... moneta argentea ducis Spalati...« i u Trogiru je puštena u promet.³³⁾ Ova novčana jedinica bila je u upotrebi i u Splitu.³⁴⁾ Za Hrvoja je kovanje novca izraz suverenog prava, potvrda samostalnosti i političke neovisnosti, dokaz narasle samosvijesti.³⁵⁾ U svojstvu velikog bosanskog vojvode Hrvoje se ne bi mogao odlučiti na ovakav korak. Pravni temelj za emitovanje novca davala mu je herceška titula.

Kao vlasnik nekoliko zemljišnih parcela u splitskom polju, Hrvoje Vukčić je pokazivao istančan smisao za poslovne operacije. Prema ugovorima, kojima je njegov župan davao te zemlje u zakup, bilo je precizno određeno koji dio uroda pripada Hrvoju kao vlasniku, a koji zakupcu.³⁶⁾ U ovoj aktivnosti Hrvatinić je slijedio primjer brojnih splitskih građana, jer je davanje zemlje u zakup bio jedan od vrlo unosnih poslova, tim prije što je obradive zemlje bilo vrlo malo.

Komuna nije utjecala samo na Hrvoja. Splitski knez Petrica Jurjević oženio je Trogiranku Pelegrinu. Nakon što je 1408. prestao vršiti dužnost splitskog kneza, Petrica je svoju aktivnost prenio u Trogir. Marta 1413. vršio je u ovom gradu dužnost suca.³⁷⁾ Obavljajući jedan važan zadatak za bosansku kraljicu Jelenu Nelipčić, Petrica je u drugoj polovini 1416. i umro u Trogiru.³⁸⁾

Drugi splitski knez, Cvitko Tolihnić, preuzeo je na sebe ulogu poslovnog agenta Hrvojeve supruge Jelene. U nekoliko navrata poslovao je s ljudima kojima je Jelena posuđivala novac.³⁹⁾ Bosanski feudalac spremno je usvojio norme poslovnog djelovanja, tako karakterističnog za dalmatinsku komunu.

U Hrvojevoj desetogodišnjoj splitskoj upravi izostale su mjere koje je, pola stoljeća kasnije, poduzimao herceg Stjepan Vukčić Kosača u Novom, nastojeći od ovog mjesta napraviti veliko privredno središte. Možda razloge za to treba tražiti u činjenici da su se

³¹⁾ Napretkova povijest BiH, I, (I. Rendjeo), 683—684; V. Klaić, Povijest Hrvata od najstarijih vremena do svršetka XIX stoljeća, II, MH, Zagreb, 1972, 336.

³²⁾ C. Truhelka, Bosanski, srpski i bugarski novci Zemaljskog muzeja u Sarajevu, *Glasnik Zemaljskog muzeja*, VI, 1894, 400.

³³⁾ F. Rački, *Notae Johannis Lucii*, *Starine*, 13, 1881, 260.

³⁴⁾ G. Novak, *Povijest Splita*, I, 468.

³⁵⁾ I. Jablanović, *Međunarodno-pravni položaj bosanskih vladara Kotromanića do pada Bosne 1463*, Sarajevo, 1906, 29, 32—33.

³⁶⁾ Vidi napomenu 17.

³⁷⁾ HAZ, *Arhiv Trogira*, 1/12, 1, 28. III 1413.

³⁸⁾ HAZ, *Arhiv Trogira*, 66/29, 6, 16. X 1416.

³⁹⁾ D. Lovrenović, *Jelena Nelipčić splitska vojvotkinja i bosanska kraljica*, *Radovi Instituta za hrvatsku povijest*, 20, Zagreb, 1987; *Arhiv JAZU*, Sign. I a 40/b, 63, 1. VIII 1412.

u Hrvojevim rukama tada našla dva najznačajnija privredna centra bosanske države, Drijeva i Srebrenica. Može se nazrijeti jedno Hrvojeva namjera da preko Splita organizuje uvoz soli u Bosnu. Već početkom 1403, u njegovim rukama nalazili su se prihodi tridesetnice i kraljevske komore soli na Braču.⁴⁰⁾ U ovo vrijeme je korčulanska so stizala u Bosnu — o tome direktno svejdoči nastojanje Dubrovčana da u decembru 1403. preuzmu vlast na otoku i spriječe dalji izvoz soli, vina i ostalih namirnica.⁴¹⁾ S obzirom na to da je Korčula do 1413. ostala pod direktnom Hrvojevom upravom, može se pretpostaviti da se ova aktivnost i dalje nesmetano odvijala. Vjerovatno je tada i zadarska (paška) so preko Splita dospijevala u Bosnu. Takva sudbina je po, svoj prilici, bila namijenjena količini od 30 milijara soli koju su 17. II 1404. kupili u Zadru Hrvoje i njegov šurjak, cetinski knez Ivaniš Nelipčić, za sumu od 1200 dukata.⁴²⁾

Očuvani podaci ne dozvoljavaju da se o Hrvojevoj privrednoj aktivnosti, vezanoj za Split, stvori cjelovita predstava. Sigurno je, međutim, da je uspostava njegove vlasti u Splitu otvarala nove privredne perspektive i mogućnosti stjecanja većih prihoda. Nije, uostalom, i starija historiografija bez razloga primijetila da je izbor Jajca za jedno od glavnih Hrvojevih sjedišta u Bosni bio »... u nekakvoj svezi sa ustrojenjem spljetskog dukata«.⁴³⁾

Uspostavljena aktom napuljskog kralja Ladislava koncem 1403, Hrvojeva uprava u Splitu i okončana je na sličan način sredinom 1413, samo ovaj pupt voljom ugarsko-hrvatskog kralja Sigismunda. U vrijeme kada je sredio odnose s Bosnom i kada je prestala svaka opasnost od napuljske dinastije, Sigismund je odlučio da ukloni splitskog hercega. Možda je na njegovu odluku utjecalo i Hrvojevo pomirljivo držanje prema Mlečanima, koji su u to vrijeme oduzimali ugarskoj kruni dio po dio Dalmacije. Kralj je optužio Hrvoja za kolaboraciju s Turcima, lišio ga splitskog dukata, potpuno izolirao i napao na njegove oblasti. Nezadovoljni Splićani znatno su pridonijeli stvaranju ovakve klime. Saznavši za kraljevu odluku, dva puta su (8. VII i 9. VIII 1413) napadali na Hrvojev kaštel. Razorivši utvrdu, protjerali su kneza Cvitka Tolihnića.⁴⁴⁾

⁴⁰⁾ HAZ, SA, IV, 12/4, 42', 6. I. 1403.

⁴¹⁾ J. Gelcich — L. Thalloczy, *Diplomatarium relationum Republicae Ragusanae cum regno Hungariae*, Budapest, 1887, 143—145.

⁴²⁾ HAZ, *Spisi zadarskih notara*, Johannes de Trottis (1404—1407), 50',—51', 17. II 1404.

⁴³⁾ Thalloczy, *Povijest Jajca*, 21.

⁴⁴⁾ Isto, 30.